

Projekt száma: KEOP-6.1.0/09/B-2009-0027	Projekt címe: Fenntartható viselkedésminták ösztönzése a helyi természeti értékekhez kapcsolódóan
Főkezdvevényezett neve: Magyar Természetvédők Szövetsége	Projektesemény: Tárlatvezető A projekt Európai Unió támogatásával, az Európai Regionális Fejlesztési Alap társfinanszírozásával valósul meg.

„Nyitott szemmel Magyarországon”

Tárlatvezetési segédlet a KEOP-6.1.0/B/09-2009-0027 számú projekthez

A tárlat célja:

A Magyar Természetvédők Szövetségének „Fenntartható viselkedésminták ösztönzése a helyi természeti értékekhez kapcsolódóan” című projektjének keretében megrendezett iskolai kiállítások célja, hogy megismertesse a látogatókat hazánk, valamint a megye természeti értékeivel, továbbá a hozzájuk kapcsolható fenntartható viselkedés mintákkal. Kiemelt helyen szerepel a helyi természeti értékek bemutatása és a velük kapcsolatos fenntarthatósági üzenetek közvetítése (így például Szabolcs-Szatmár-Bereg megye esetében a kiállításon keresztül a résztvevők megismerik az Oláh-rét Természetvédelmi Területet, az Igrice Mocsár Természetvédelmi Területet, a Sóstói-erdőt, valamint a megye folyóit, lápjait, erdőit, és a vulkanikus eredetű hegyeket is).

Az itt megfogalmazott segédlet a tárlatvezetés során nyújt segítséget az előadónak, azonban a csoport életkorának, tudásának, a tárlatvezetés helyszínének és a rendelkezésre álló időnek megfelelően adaptálni kell.

Cselekedjünk felelősen, becsüljük meg a helyi természeti értékeket!

Minden embernek szüksége van a szabadidőre, amit eltérő módon használ ki.

- Mit csináltak az elmúlt hétvégén?
- Ki mivel tölti általában a szabadidejét?
- Merre voltatok a legutóbbi tanszünetben? (őszi-, téli-, tavaszi szünet)
- Ki szokott a családjával, vagy a barátaival kirándulni?
- Soroljatok fel hazai kiránduló helyeket! VAGY
- Sorolj fel lakóhelyed környéki kiránduló helyeket, természetvédelmi területeket, természeti értékeket!

 Hasonlítsuk össze az alábbi szempontok alapján lakóhelyünk környékén történő kirándulásokat, a külföldön eltöltött kirándulásokkal!

Utazás szempontjából:

- Melyik az időigényesebb?
- Mely kirándulás igényel több üzemanyagot?
- Melyik kirándulás terheli jobban a környezetünket?

(összehasonlító számolás, pl.: *Vulkán túra a Szatmár-Beregbe Nyíregyháza tarpai Nagy-hegy 75 km, vagy tengerparti nyaralás Nyíregyháza – Horvátország Rovinj 830 km*)

Utazásaink alatt rendszeresen fizetünk a különféle szolgáltatásokért (szállás, étkezés, szuvenír vásárlás).

- A kirándulások során elköltött pénzünk kinek a gazdaságát erősíti?
- Milyen előnnyel jár, ha ezt a pénzt Magyarországon, vagy akár a megyénkben költjük el? (megélhetést biztosítunk a helyi embereknek, csökkentjük a népesség elvándorlását, ösztönözzük a helyi termékek és a kézműves ipar fennmaradását, a szolgáltatásokból befolyt adókból lehetőség van az oktatás-, és az egészségügy támogatására...)

Közlekedés: Amennyiben távoli tájakra utazunk, elsősorban személygépkocsival, vagy repülővel közlekedünk, aminek nagyon magas a CO₂ kibocsátása, ezáltal a környezetterhelése. Ha úti célként Magyarországot, ezen belül is saját lakóhelyünk környékét, megyénket választjuk, lehetőségünk nyílik tömegközlekedéssel, vagy kerékpárral utazni. A biciklizés alkalmával nem csak a környezetünket óvjuk,

Projekt száma: KEOP-6.1.0/09/B-2009-0027	Projekt címe: Fenntartható viselkedésminták ösztönzése a helyi természeti értékekhez kapcsolódóan
Főkezdményezett neve: Magyar Természetvédők Szövetsége	Projektesemény: Tárlatvezető A projekt Európai Unió támogatásával, az Európai Regionális Fejlesztési Alap társfinanszírozásával valósul meg.

hanem az egészségünket is, valamint a célállomás megközelítése is része a szabadidőnek és a kikapcsolódásnak.

Ha mi nem ismerjük hazánk természeti értékeit, hogyan várjuk el azt, hogy az idegenek számára úti célként szerepeljenek ezek a területek, valamint azt, hogy az idegenforgalom, a szelíd turizmus a gazdaság húzó ágazatává váljon?

A helyi természeti értékek is sokszor adnak olyan élményt, amit a távoli területek ígérnek, vagy amit ott átélünk: élményeink jelentős része nem a helyszín távolságától, hanem a helyszín jó megválasztásától, a társaságtól, lelki beállítódásunktól, és személyes aktivitásunktól függ. A legtöbb élményünk rajtunk múlik... Sok helyi természeti érték rejt csodákat és ritkaságokat, valamint alkalmas rekreációra és üdülésre. Ismerjük meg ezen értékeket!

Ismerjük meg hazánk természeti értékeit!

Magyarországon számos olyan élőhely, életközösség, valamint növény- és állatritkaság fordul elő, mely Európa szerte ritkaságnak számít.

- Sorold fel ezek közül néhányat! (Minden tárlatvezető nézzen utána a saját megyéje természeti értékeinek és ritkaságainak!) pl.: Szabolcs-Szatmár-Bereg megye: magyar nőszirm, tatógó kőkörcsin, magyar kőkörcsin, haris, nagy sziki bagoly, beregi futrinka, keresztes vipera, fekete gölya - endemizmusok, bennszülött fajok)
- Milyen természetvédelmi kategóriákat ismersz? (lásd a szórólapon)
- Mely hazai nemzeti parkban/parkokban jártál már?
- Melyik nemzeti park, vagy természetvédelmi terület van hozzátok a legközelebb? (A tárlat vezetője előzetesen tájékozdjon a környék természeti értékeiről.)

A természetvédelmi terület nem azt jelenti, hogy az ember nem léphet be a területre. Bizonyos élőhelyek fennmaradásához, mint pl. a fás legelők, kaszálók, vagy akár a hortobágyi puszta, elengedhetetlen a „szelíd, fenntartható” gazdálkodás, mint amilyen a legeltetés és a körültekintő kaszálás. Ha innen származó termékeket (pl. tej, hús) vásárolsz, nem csak a helyi embereknek biztosítasz megélhetést, hanem a terület fennmaradását is szolgálod.

- Vásárlásaitok során odafigyeltek-e arra, hogy az adott termék honnan származik?
- Törekszik-e valaki közületek arra, hogy hazai terméket vásároljon?
- Ajándékvásárlásnál szem előtt tartod-e a környezettudatosságot, valamint törekszel-e a helyi termékek vásárlására? (Vásárolj helyben készített lekvárt, mézet, gyümölcs készítményeket, és kézműves termékeket! Kirándulásotok során kóstoljátok meg a tájételeket!)

A természeti értékek megőrzése nemcsak a hatósági emberek feladata, hanem mindannyiunk közös ügye.

- Hogyan tudsz hozzájárulni a természet védelméhez? („Csatlakozzunk természetvédelemmel foglalkozó csoportokhoz! Ismerjük meg, óvjuk-védjük a természeti területeket! A lakóhelyünkhöz közeli természetes élőhelyeket válasszuk kikapcsolódásra, sportolásra, üdülésre! A természeti értékeket környezetbarát módon: gyalog, kerékpárral, közösségi közlekedéssel közelítsük meg! Lakóhelyünkhöz közeli természeti területekről származó élelmiszert és kézműves termékeket vásároljunk! Helyi természeti területekről származó természetes anyagokat válasszunk öltözködésünk, építkezésünk, ajándékozásunk során!”)
- Ismersz-e lakóhelyeden természetvédelemmel foglalkozó civil szervezetet?
- Tagja-e valaki civil szervezetnek?

Projekt száma: KEOP-6.1.0/09/B-2009-0027	Projekt címe: Fenntartható viselkedésminták ösztönzése a helyi természeti értékekhez kapcsolódóan
Főkezdvezményezett neve: Magyar Természetvédők Szövetsége	Projektesemény: Tárlatvezető A projekt Európai Unió támogatásával, az Európai Regionális Fejlesztési Alap társfinanszírozásával valósul meg.

Amit tehetünk: fenntartható életmód!

- Az emberek mindennapjai során milyen szerepet tölt be a természet?
- Milyen alapanyagokat nyerünk a természetből?
- Milyen hasznunk származik a természetből?
 - A gyógyszerek hatóanyagainak nagy hányada növényi eredetű, amelyeket esetleg a későbbiekben szintetikusán állítanak elő
 - Az erdő alapanyagot biztosít az építkezésekhez, bútorainkhoz, használati eszközeinkhez, papír előállításához, és energia forrásként szolgál pl.: cserépkályha
 - A legelőkön húst és gyapjút állítunk elő, mely táplálékforrásként szolgál és textília alapanyagot biztosít
- Milyen előnnyel jár, ha a helyi, természetes alapanyagból készült termékeket vásároljuk? (Gazdaság erősítése, nem utazik az áru több száz/ezer km-t, a helyi kereskedők, kézművesek, földművesek megélhetését biztosítjuk így, a természeti területek fennmaradását segítjük elő, a helyi lakosok megélhetésének elősegítésén keresztül csökkentjük a falvak elnéptelenedését.)
- A gazdasági haszon mellett, milyen funkciót tölthet be a természeti környezet a mindennapok során? A közvetlen gazdasági haszon mellett, rekreációs (pihenő, kiránduló és sportoló) helyként szolgál, valamint jótékony hatással bír a környezetterhelés csökkentésére.

👉 Csoportosítsuk azokat a sportokat, amelyeket a természetben űzhetünk, természet kímélő és természet romboló hatásuk alapján!

- (+) kerékpározás, futás, gyaloglás, nordic walking, túrázás, úszás, kenuzás, kajakozás
- (-) quad, jetski, cross motor, terepmotorozás

Rajtunk is múlik!

Mindannyiunk közös érdeke a természeti területek megóvása és csökkenésének megállítása! Ezek egyaránt hozzájárulnak lelki és testi egészségünk megőrzéséhez, az ember által okozott környezetterhelés következményeinek csökkentéséhez valamint részét képezik hazánk gazdaságának.

„Gondolkodj globálisan, cselekedj lokálisan!”

Ne csak az legyen a célunk, hogy mi környezettudatosak legyünk, hanem próbáljuk meg embertársainkat is e felé a gondolat felé terelni. Ahhoz, hogy ezt hitelesen tudjuk közvetíteni társaink felé, nem csak szavainkban, hanem döntéseinkben és tetteinkben is jelenjen meg a környezettudatosság! Tartsuk szem előtt, hogy amíg mi magunk belülről nem változunk, addig mást sem tudunk megváltoztatni.

Projekt száma: KEOP-6.1.0/09/B-2009-0027	Projekt címe: Fenntartható viselkedésminták ösztönzése a helyi természeti értékekhez kapcsolódóan
Főkezdvevényezett neve: Magyar Természetvédők Szövetsége	Projektesemény: Tárlatvezető A projekt Európai Unió támogatásával, az Európai Regionális Fejlesztési Alap társfinanszírozásával valósul meg.

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye (példa a megyei és helyi témák megközelítésére)

Sokszor észre sem vesszük mennyi szép dolog fogad minket megyénken belül. Egy-egy természeti-, vagy kulturális érték megismerése és felfedezése hatalmas élmény lehet számunkra. Megyénk természeti sokszínűségét a Nyírség homokbuckáinak és a Tisza, Szamos, Kraszna, Túr folyók hajdanvolt árterületeinek találkozása adja. Az itt található változatos élővilágot a közelben elterülő Hajdúság és a Kárpátok hegláncainak hatása még tovább színesíti.

- Milyen természeti területeket ismertek a megyében? (Oláh-rét, Sóstói erdő, Igrice Mocsár, tarpai Nagy-hegy, Kaszonyi-hegy, Szatmár-Beregi Tájvédelmi Körzet, folyók: Tisza, Szamos, Túr, Bátorliget, Nyíres-tó, Báb-tava, Lónyai-, Bockereki-, Dédai-, Téb-, Kömörői-, Borzovai-erdő)
- Van-e ezek közül olyan, ami természetvédelmi oltalom alatt áll?
- Ki járt már ezek közül valamelyik helyen?
- Mit szoktatok ott csinálni?
- Melyik az, amit ezek közül szívesen megmutatnál barátaidnak?
- Melyek azok a területek, ahová szívesen elvinnéd szüleidet is? Miért? Indokold meg válaszodat!

Ha tudjuk milyen értékeket rejt településünk/megyénk, joggal lehetünk büszkéek szűkebb és tágabb otthonunkra. Ha mi magunk nem ismerjük saját értékeinket, hogyan várnánk el, hogy mások kíváncsiak legyenek megyénk nevezetességeire és ez legyen kirándulásaik célpontja?

- Milyen előnyei vannak a megyétek megismerésének?
- Soroljatok fel érveket amellet, hogy miért jó közeli helyekre kirándulni?

(megismerjük közvetlen környezetünket, megismerjük a megye egy-egy élőhelyének növény- és állatvilágát, kulturális értékeit, történelmi múltját, „olcsón meg lehet úszni az utazást és a kirándulást” sok helyre gyalogosan, kerékpárral, vagy tömegközlekedéssel is eljuthatunk, nem kell több órát utazással töltenünk, és mindemellet kerékpározás és gyaloglás közben egészségünket is óvjuk, megismerkedhetünk a gazdálkodás különböző formáival, megízlelhetjük a tájételeket és megismerhetjük a helyi termékeket, valamint mesterségeket)

✍ Szituációs játék - Családod a tavaszi szünetben több napos kirándulásra készül. Az alábbi szerepek alapján 5 percen játsszátok el a szituációt! A többiek kövessék figyelmesen a kulturált döntéshozatali folyamatot, majd beszéljék meg közösen, hogy mennyire voltak megalapozottak az érvek.

- **Apu** legszívesebben otthon, TV nézéssel tölténé a szabadságát.
- **Anyu** a tengerpartra akar utazni, és egész héten napozni akar.
- **Gyerek** – vagyis **Te** a megyében akarsz nyaralni, és a helyi értékeket akard megismerni. Érvelésed során használ a tárlatvezetésen elhangzottakat!

Érdeemes a tárlatvezetőnek felkészülni az adott megye természeti értékeiből, így ha ezzel kapcsolatosan kérdések merülnek fel, szakmailag megalapozott válaszaitokkal tudjátok kielégíteni kíváncsiságukat. Mindemellet válaszaitok még inkább felkeltik a vendégek érdeklődését és ezáltal hatékonyabban érhetjük el céljainkat.